

A feltárt 12–19. századi kerámiatöredékeket a Szent István király Múzeumba szállítottuk.

SIKLÓSI GYULA

327. Székesfehérvár, Koronázó tér 3.

(Fejér megye) Kk, Kú, Tö

2007. június 25. és 2008. január 3. között régészeti feltárást végeztünk a telken (Hrsz.: 386). Az épület D-i, alapincézetlen frontján egy 28,46 m² és ennek É-i oldalán két kisebb, összességében 15 m² alapterületű helyiségben.

A kutatott terület a királyi bazilikához D-ről csatlakozó, kolostor jellegűen kiépített épületeryűttes kerengőjének udvara. Az eddig alapincézetlen részen a feltételezett középkori rétegekkel szemben 3–3,5 m mélységig újkori és kora újkori feltöltési rétegeket találtunk. Ezek kora közelebből: 19–20. századi csatornák, a 20. sz. elején betemetett kút, egymást metsző török kori gödrök, részben 17. századi és 18. sz. eleji leletanyaggal. A gödrökből néhány középkori kőfaragvány is előkerült, közöttük egy román kori, levéldíszes ívrészlet és gótikus tagozatok. A gödrökkel a területen egykor álló középkori épületek alapfalait is csaknem egészében elpusztították. Csatlakozó középkori rétegek hiányában a falak helyzetéből és a gödrökben talált néhány gótikus faragványból sejthető csak, hogy a kolostor jellegű prépostsági épületeryűttes elbontása után emelt 14–15. századi épületekhez tartoztak.

A gödrök alatt a kerengőudvar temetőjének maradványaként 13 bolygatott sírt tártunk fel. A sírokat habarcs- és kötörmelékes, feltehetően 10–11. századi feltöltési rétegekbe ásták bele.

BICZÓ PIROSKA

328. Székesfehérvár, Nagy Lajos király utca

(Fejér megye) Á, Kö

2007. május 15-én próbafeltárást végeztünk a telken (Hrsz.: 14677/27). A tervezett lakóház ÉNy-i oldalán kb. 65 m² felületű, kb. 18,5×3,5 m nagyságú kutatóárkot nyitottunk. A gépi erővel történő humuszolást követően 7 objektum körvonala rajzolódott ki: 1 sütőkemence (sütőplatni és hamuzógödör), 1 vasolvasztó(?) vagy pörkölő(?), 1 méhkas alakú gödör, 1 nagyobb ÉNy-DK-i irányú árok, 3 kisebb ÉK-DNy-i irányú árok. A fenti objektumokból középkori kerámiatöredékek mellett állatcsontok és vassalakmaradványok kerültek elő. Az előkerült objektumok jellegük alapján a középkori Kisfalud településéhez tartozhattak, leletanyaguk alapján előzetesen az Árpád-korra keltezhető.

SCHILLING LÁSZLÓ

329. Székesfehérvár, Olaj utca 12.

(Fejér megye) Á, Kö

2007. május 4–15. között próbafeltárást végeztünk a telken (Hrsz.: 9003).

Az utcafronttól 27 m-re nyitottunk egy 30 m²-es szelvényt, amelynek ÉNy-i oldalán ÉK-DNy irányú, 25 cm mély árok feltárta rajzolódott ki. Állatcsont és 1 középkori kerámiatöredék került elő belőle. Az árok irányítása eltér az utca jelenlegi beépítési szerkezetétől. A megnyitott felületben több újkori falat, 1 újkori cölöphelyet, 1 újkori szemetes-, emésztőgödört találtunk.

Július 12–17. között a próbafeltáráshoz kapcsolódóan további 50 m²-nyi felületet tártunk fel, hogy az előkerült középkori árok nyomvonalát és annak környezetét tisztázzuk. A humuszolás során további, nem újkori objektumot is találtunk a területen. Összesen 10 objektumot tártunk fel.

Megállapíthattuk, hogy a több periódusú lelőhely, amelyből jelenleg pontosabban csak az Árpád-kori részeket lehet keltezni, a tervezett épület utcafronti része felé is továbbterjed.

Szeptember 3–19. között kiterjesztettük a kutatást. A korábbi feltárásokon előkerült objektumok – egy kivétellel – a kiterjesztett területeken is folytatódtak. Újabbak is jelentkeztek, ezek közül háromnak lehetett egyértelmű meghatározást adni, az első egy eredetileg talán házhoz, vagy hodályhoz tartozó gödör, amelyet Árpád-kori hulladékkal (kerámia, állatcsont) töltöttek fel. A második egy a munka-, anyagkinyerő gödörből induló árok, amely a mai Olaj utca felé kifut a telekről. A harmadik az Olaj utca felőli telekhatár alatt közvetlenül három részből álló árok, amelynek irányítása egybeesik a telekhatárral. A további objektumok (kisebb kerek gödrök, cölöplyukak, szemetesgödrök) vagy nem tartalmaztak értékelhető leletanyagot, vagy legújabb korinak bizonyultak.

Az előkerült lelőhelyet Árpád-kori falurészletként lehet értelmezni, azzal a kitéttel, hogy valószínűleg valamilyen ipari tevékenységhez (fazekasság?) kötődő terület volt.

Munkatársak: Prander Péter, Schilling László.

KOVÁCS LORÁND OLIVÉR

330. Székesfehérvár-Palotaváros,

Bátty Zsigmond utca 1–3.

(Fejér megye) Kk

2007. október 15-én értesítést kapott a múzeum, hogy a ház előtt optikai kábel fektetéséhez nyitott árokból kerámia és emberi csont került elő. A helyszínen megállapítottuk, hogy a földmunkákkal valószínűleg egy késő középkori temetőt bolygattak meg. Az árokból gépi erővel kitermelt földből késő középkori mázas kerámia töredékei mellett embercsontok kerültek elő. Másnap lehetőségeinkhez mérten kitisztítottuk az ÉNy-DK-i irányú, kb. 40 m hosszú, kb. 0,4 m széles, kb. 0,6–0,8 m mélységű árkot, összegyűjtöttük a leletanyagot, valamint fényképes és rajzos dokumentációt készítettünk. Az árok „középső” részén, kb. 20 m hosszú szakaszon, az árok metszetének mindkét oldalán további embercsontokat, sírokat figyeltünk meg.

A bolygatott temetőrészlet valószínűleg a Siklósi Gyula által 1986-ban az egykori Rác utca–Halász utca (mai Batty Zsigmond utca D-i torkolata) feltárt plébániatemplom temetőjének része lehetett a 17. század elejéről, melynek kiterjedése eddigi ismereteinkkel szemben még nagyobb.

Munkatárs: Kovács Loránd Olivér.

SCHILLING LÁSZLÓ

331. Székesfehérvár, Sajó utca 191.

(Fejér megye) Ó?

2007. május 14–15-én feltárást végeztünk a telken (Hrsz.: 12355/1), lakóházbővítést megelőzően. A megnyitott 9,5×1,7 m felületen 8 objektumot lehetett azonosítani. A felületet fehér mésszel összementált-cementálódott sóder alkotta. Az alább részletezésre kerülő objektumok miatt emberi tevékenység eredményének tartható, más esetben tófenéknek vagy vízjárás aljának lehetne azonosítani, amit alátámaszt, hogy az érintett területen és a szomszédos telkeken is erősen kavicsos, sóderes a föld. Az objektumok részben azonosítható funkciójú gödrök voltak, részben cölöplyukak és 3 kemence(?). Ezenfelül részben sikerült azonosítani egy lépcsőszerű jelenséget, 80×15 cm lépcsőfokokkal és legalább 120 cm lépcsőfokszélességgel. A jelenségek korát behatárolni jelenleg nem lehet, mivel leletanyag nem került elő, illetve a fehér meszes sóder felületről előkerült 2 pattintott kőeszköz készítéséből származó hulladéknak azonosítható „kavics”, de mivel a mindenhol megtalálható sóder is tartalmaz hasonló anyagú kavicsokat, ezért elképzelhető, hogy természetes törésből származik e két „kavics”. A jelenségek betöltését fekete sóder (humusszal keveredett sóder), vörös sóder, illetve homok adta. A kemencének meghatározott jelenségek oldalán vörös, apró szemcsés sáv és szürkés agyagtapasztás volt. Az egyik kemence esetében az agyagtapasztás égett volt, míg a körbefutó vörös sáv hiányzott, csak az egyik végében volt megfigyelhető.

Munkatársak: Prander Péter, Schilling László.

KOVÁCS LORÁND OLIVÉR

332. Székesfehérvár, Szalontai utca 6.

(Fejér megye) Ró

2007. június 12-én próbafeltárást végeztem a telken (Hrsz.: 16422), tervezett úszómedence építését megelőzően. A 7×5 és 2,4×2 m-es szelvényben a humuszolást követően több objektum rajzolódott ki. Egy kisebb, „L” alakban meghajló árok, 1 nagyobb ÉNy–DK-i irányú árok, valamint 1 ház(?) körvonala, hozzá kapcsolódó cölöplyukakkal. A feltárt objektumokból római kori, valószínűleg 2. századi bennszülött kerámia töredékei kerültek elő. A próbafeltárást által nem érintett, de a későbbi építkezés során megsemmisülő, kb. 5 m² nagyságú területen az „L” alakú árok és a ház(?) további szakaszai fekszenek.

A lelőhelyen egy római kori villatelepülést feltételezünk. A villaépület alapfalai a jelenlegi terepviszonyok mellett a telek mögötti dombháton fekszenek.

Munkatárs: Kovács Loránd Olivér.

SCHILLING LÁSZLÓ

333. Székesfehérvár, Szalontai utca 14.

(Fejér megye) Ó?, Ró?

2007 novemberében próbafeltárást végeztünk lakóházbővítéshez kapcsolódóan (Hrsz.: 16313). A jelenleg is álló épület kert felőli végében, a lakóház és az ahhoz kapcsolódó gazdasági épület omlásveszélyesnek tűnő falaitól kb. 50–50 cm távolságra, a tervezett bővítés szintje teljes területét lefedő, 3,2×3,2 m nagyságú szelvényt nyitottunk. A humuszolás során, a kb. 50 cm vastagságú rétegből rengeteg újkori hulladék mellett, szórványosan egy-egy őskori? római kori(?) edénytöredék is előkerült. A sárga altalaj szintjét 60 cm mélységben értük el, melynek nyelését, tisztítását követően több objektum körvonala bontakozott ki. A feltárt jelenségek leletanyaguk alapján nem régészeti korúak, betöltésükből kizárólag újkori hulladék került elő.

SCHILLING LÁSZLÓ

334. Székesfehérvár, Szalontai utca 15.

(Fejér megye) Kö

2007. május 31-én próbafeltárást végeztem a telken (Hrsz.: 16313) lakóházbővítéshez kapcsolódóan. A jelenleg használatban lévő lakóház falával párhuzamosan nyitott 2. sz. árok humuszolása során több objektum körvonala mutatkozott, a felület nyelését követően 3 objektumot bontottunk ki. Mindhárom szabálytalan alakú gödör volt, betöltésükben előzetesen középkorra keltezhető kerámiatöredékekkel. A próbafeltárást eredményei alapján tehát az építkezéssel érintett terület középkori lelőhelyen fekszik.

SCHILLING LÁSZLÓ

335. Székesfehérvár, Szent Flórián körút

(Fejér megye) Ró, Kö

2007. július 26-án kezdtük meg a próbafeltárást a telken (Hrsz.: 20056/16). A gépi humuszolást 182 cm mélységig végezték, ez alatt humuszos betöltésű réteget találtunk. Három szelvényünket a tervezett épület alaprajzához igazítottuk, bennük mintegy 37 objektumot sikerült azonosítani. Közülük 2 középkori, a többi a római kor 2. századához köthető. A középkoriak egyszerű, kisebb, kör alakú, egymástól független beásások voltak. A római koriak nagyobb, amorf jellegű, mintegy 3–4 m átmérőjű, mély agyaggyerő gödrök lehettek, melyek rendkívül sok kerámiát tartalmaztak. Három esetben hevenyészetten, kővel rakott falak maradványait, alapozását is kibontottuk, melyek a gödrök fölötti szintről indultak. Érdekessége a falaknak, hogy közvetlenül az alapozás alatt